

Частина перша

I

Якщо ти проснувся вранці і не хочеш іти на роботу – не йди! Звари чашку запашної кави, візьми смаколик, постав на тацю і гайда назад у ліжку. А відтак маленькими ковтками п'єш каву, невеличкими шматочками їси смаколик і переглядаєш журнал «Форбс», шукаючи своє прізвище... І якщо його ти там не знайдеш – марш на роботу!

Приблизно з таким настроєм ранком понеділка прокинувся Данило Северин. Іншим разом він залюбки поніжився б на широкому, розрахованому аж ніяк не для одного, ліжку, тим паче, що господарів ще не буде цілих три тижні – відправилися витратити свою пенсію вояжем Європою. Від учорашньої вечірки, улаштованої його безпосереднім начальником в Ейвері, конкретно від випитого низькоалкогольного напою (значення мали не градуси, а сам об'єм), болів живіт і чомусь голова.

Причин не йти на роботу було більше ніж достатньо, але Данило розумів, що а) в журналі «Форбс» він точно

не згадуватиметься принаймні найближчі сто років і б) було б повним свинством пропустити *таку* роботу.

Юнак відкинув із себе легке покривало, ривком піднявся з ліжка, кинув поглядом на «Форбс», що лежав на журнальному столику (про всякий випадок!), і побіг до ванної.

Мився довго і старанно, чергуючи гарячу й холодну воду. Такий контраст остаточно відігнав сон, змусив кров циркулювати інтенсивніше. Гоління довершило вранішній туалет, і Данило вийшов з ванної впевненим у собі юнаком, здатним сьогодні перевернути гори.

Або принаймні хоча б добратися до роботи...

Снідати після вчорашнього не хотілося зовсім, але Данило вирішив перебороти себе. По-перше, невідомо коли йому знову випаде вільна хвилинка, щоб перекусити, а по-друге, ще ніколи легкий сніданок йому не шкодив.

Умикати кавоварку і тостер було справою кількох секунд. Це – і масло – був його сніданок от вже три роки, відтоді, як він перебрався сюди, у Пасадену. Його господарі (Боже, та які вони господарі! Звиклі з думкою про те, що в них ніколи не буде власних дітей, шістдесятирічні професор Нойман із дружиною знайшли відраду в тому, що прихистили іноземного студента у своєму домі і заповсяглися піклуватися про нього й надалі) щоразу висловлювали невдоволення від того, як мало снідає квартирант. А Данилові було важко пояснити, що краще вже харчуватися ось так скромно, але не їсти улюблений професорів стейк. Данило ніколи не був вегетаріанцем (а в селі це взагалі нереально), але тутешнє м'ясо нагадувало нафарширований усією періодичною системою Менделєєва (навіть нещодавно відкриті і ще без офіційної назви елементи) напівфабрикат, і воно вперто не сприймалося звиклим до натурпродуктів

українським організмом. Можна, звичайно, харчуватися і справжньою їжею, без усякої ГМО-ї сої, але гаманець уперто нагадував – «ні!». Наразі Данила виручав «Макдональдс» та їдальня на роботі, але він розумів, що це до пори до часу. У п'ятницю ваги показали давно забуті вісімдесят кілограмів. Небагато, звісно, якщо брати до уваги його сто вісімдесят п'ять сантиметрів, але саме цей показник згідно з індексом Кетле є предтечею ожиріння. Ну якщо не можна поміняти меню, можна постаратися змінити спосіб його споживання. Скажімо, жувати тост довго, старанно пережовуючи кожен шматочок.

Погляд ковзнув на годинник, і Данило Северин зрозумів, що й цього він не зробить. В усякому разі сьогодні. Розмальований гірським пейзажем циферблат вказував, ні навіть кричав, що до початку роботи залишилося менше години.

Данило нашвидкуруч проковтнув обидва тости, запив гарячою кавою, абияк одягнувся (джинси, кросівки і фірмова біла теніска з великими червоними літерами JPL на грудях – якраз те, що підходить і до його роботи, і до сьогоднішньої погоди).

Він не встиг поставити свій автомобіль у гараж, а припаркував поруч, цілком справедливо міркуючи, що в цьому районі міста мало знайдеться охочих ризикнути погратися із законом за нещасних три тисячі доларів, які він віддав за цю синю «Тойоту Королу» дві тисячі другого року випуску. Лише прибувши сюди на навчання, Данило зрозумів давню мудрість, що автомобіль тут не розкіш, а дійсно звичайний буденний засіб пересування, до того ж недорогий. Тому буквально всі гроші, які він привіз із собою, найближчого місяця віддав за цього не першої свіжості «японця». Його попередній власник втратив дар мови, побачивши в руках

іноземця пачку стодоларових банкнот. Уже пізніше він зрозумів, що найходовішою купюрою в Америці були двадцять доларів. Данилові довелося пояснювати, що на кредитку він ще не розжився, нікого не пограбував, про що не забарився підтвердити і місцевий студентський «авторитет». Саме до нього звернувся Данило за допомогою в придбанні «бодай якоїсь машини». «Авторитет» нічого іншого не придумав, як завести новоспеченого студента до власника гаража вживаних автомобілів, де отоварювалися багато спудеїв.

Звичайно, «японці» в Америці найдешевші і не викликали захоплення, але спорожнілий гаманець Северина на більше й не претендував. До того ж, щоб вижити, довелося влаштуватися на роботу. Цим самим Данило порушив негласний принцип студентів Каліфорнійського технологічного інституту: «Навчання, сон, суспільне життя: вибери два з трьох».

Але годі скиглити, думав Данило, виїжджаючи на Футхілл флай. Не кожному випускникові української сільської школи вдається вступити на престижну «інформатику» і невідь-яким чином потрапити до списку обміну студентами (хоча він досі не розуміє, який нормальний студент Калтеху, визнаного найпрестижнішим університетом світу, згодиться поміняти свою альма матер на щось подібне в Україні). Завдяки протекції професора Ноймана йому вдалося успішно закінчити факультет інформатики і – о диво! – отримати роботу. І не де-небудь, а в самій Лабораторії реактивного руху.

Северин збільшив швидкість. Траса виявилася досить-таки вільною, якщо вважати вранішній час, коли всі поспішають на роботу. Зрештою поспішати йому нікуди. Робота – не бий лежачого, а через рік, ну максимум два, не буде і її.

Удома батьки так і не зрозуміли, що означають його слова: «Спостерігаю за польотом «Вояджера». Звичайно, все село, дізнавшись, що Даня Северин працює в Америці, і не де-небудь, а в НАСА, ураз загордилося і вже звисока дивилося на сусідні села. Якби вчителька фізики (і за сумісництвом астрономії) Марія Ігорівна хоч б завдала собі клопоту дізнатися, де зараз перебуває цей «Вояджер» і який у нього стан, гордості дещо поменшало б. Проте Марія Ігорівна не забивала свою голову непотрібними знаннями, а всю свою невитрачену енергію спрямувала на те, що б таке придумати, щоб знайти благовидний привід достроково перебраться в інше багатше село, або бодай вдало вийти заміж.

Він повернув праворуч, виїхав на Оак Гроу драйв. До місця роботи залишилося не більше двох кілометрів. Данило поїхав швидше. Лабораторія реактивного руху займала досить велику площу біля підніжжя гірського масиву Сан-Габріел, що був природною межею Лос-Анджелеського конгломерату. Саме тут, у численних лабораторіях, центрах, інститутах розробляли, спостерігали і керували польотами усіх американських міжпланетних апаратів, які коли-небудь США відправляли в Сонячну систему. Декотрі з них були в робочому стані, у цей момент працювали і передавали на Землю інформацію, як от «марсіани» чи «Нові горизонти» за Плутоном. Данило рвався в лабораторію, де спостерігали за місією до Плутона і далі, а натомість він разом із двома іншими невдахами почергово чекали, коли їхній «клієнт» нарешті помре.

Вулиці лабораторії були названі іменами перших міжпланетних апаратів – Експлорер роад, Піонір роад, Марінер, але тут не було вулиці Вояджерів: коли стартували ці апарати, усі вулиці вже мали назви.

Данило повернув на стоянку, легко зайняв своє місце, помахав рукою сторожеві і попрямував до будинку, що вже другий рік був місцем його роботи. На вході показав перепустку знайомому полісменові, той лише кивнув головою і пропустив. Данилові довелося показати перепустку-пластик ще тричі, причому не людині, а бездушному автоматові, поки він не зупинився перед дверима кімнати – мети його подорожі. Тут він просто натиснув клямку і відчинив двері.

Звук дверей змусив обернутися єдину людину, яка була в кімнаті. Крім трьох вимкнених комп'ютерів і великого на довгій підставці пропелера в кутку стояв великий холодильник і журнальний столик із чайником. Вільного місця в кімнатці майже не залишилося, тому його, Данила, напарник займав, здавалося, весь її вільний об'єм. Юнака звали Аніл Сингх і був він справжнім індусом. Він, Данило і ще мексиканець із майя Родріго Гуеррера були командою невдах.

– Ти? – здивувався Аніл. – Тут?

– І тобі доброго ранку! – привітався, подаючи руку, Данило. – Таке враження, що ти не сподівався мене побачити.

– Принаймні сьогодні – так. Ба, я навіть згодився залишитися замість тебе.

– Цікаво. Чому мене не має тут бути? Звільнили? Чи пацієнт помер?

– Телефонував шеф. Голосом людини, у якої болить голова, попередив, що тебе точно не буде. Перебрав на вчорашній вечірці.

– Перебрав? Аніле, та я випив не більше ста п'ятдесяти грамів у повноцінному сорокаградусному еквіваленті! Від чого тут боліти голові?

Як і сподівався Данило, Аніл натяку не зрозумів. Індус у житті не випив хоча б грама безалкогольного пива. Для нього українець був закінченим алкоголіком, душі якого не світила жодна перспектива перевтілитися у щось пристойне.

Северин вирішив не розвивати тем, лише поцікавився:

– Шеф буде?

– Кажу ж, у нього болить голова. Казав, якщо не станеться нічого важливого, його не турбувати.

«Також непогано!», – подумав про себе Данило.

– Здавай вахту, – сказав юнак. – Умикай монітор і показуй знімку.

Северин кивнув на чорний екран монітора.

Майже сто годин тому центр спостереження за польотом «Вояджера», бажаючи перевірити енергоздатність апарата, відправив за межі Сонячної системи команду розвернутися і зробити скільки вдасться знімків. Подібні команди висилалися час від часу; вони приносили і невдачі, і неймовірні результати. Напевне, найбільшим успіхом подібних маневрів була фотографія, зроблена в лютому 1990 року, так звана «Pale Blue Dot» (бліда блакитна цятка). На зробленій з відстані майже шість мільярдів кілометрів фотографії «Вояджер-1» зафіксував малесеньку (менше пікселя) цятку. Це була наша Земля. Одна з численних фотографій, переданих на Землю, вона викликала фурор у вчених колах. Астроном Карл Саган навіть написав однойменну книгу. У своїй промові на презентації книги він сказав знамениті слова. «Погляньте ще раз на цю цятку. Це тут. Це наш дім. Це ми. Усі, кого ви любите, усі, кого ви знаєте, усі, про кого ви коли-небудь чули, усі люди, які коли-небудь існували, прожили свої життя на ній. Безліч наших насолод і страждань,

тисячі самовпевнених релігій, ідеологій та економічних доктрин, кожен мисливець і збирач, кожен герой і боягуз, кожен творець і руйнівник цивілізацій, кожен король і селянин, кожна закохана пара, кожна мати і кожен батько, кожна здібна дитина, винахідник і мандрівник, кожен викладач етики, кожен брехливий політик, кожна «суперзірка», кожен «найбільший лідер», кожен святий і грішник в історії нашого виду жили тут – на порошинці, підвишеній у сонячному промінні.»

Відтоді від кожного фотографування сподівалися на щось подібне. Так хотіли і цього разу, хоч насамперед перед спеціалістами стояло завдання перевірити, наскільки дієздатні кожен із трьох термоелектричних генераторів, що працювали на плутонії-238. Від результатів перевірки залежало, скільки ще можна буде експлуатувати апарат і скільки часу проіснує їхня команда.

Вісімнадцять довгих годин знадобилося сигналові, щоб подолати відстані від Землі до окраїн Сонячної системи. Лише з четвертої спроби вдалося запустити бортовий комп'ютер. Десь там, на неймовірній відстані, куди ще ніколи раніше не добирався жоден земний апарат, комп'ютер подав команду запустити орієнтаційні двигуни апарата і розвернутися фотооб'єктивами до Сонця і почати фотографування. Ще вісімнадцять годин сигнал рухався до Землі.

Сигнал, прийнятий радіоантоною, був настільки слабким, що розроблені для попередніх випадків програми підсилення виявилися неефективними. Зрештою на це сподівалися, тому група програмістів заздалегідь розробила нову програму, здатну практично з нічого видобути потрібну інформацію. Десять годин тому отриманий сигнал потрапив у нетрі комп'ютера.

– А це і є знімок! – була відповідь.

– Тобто? – не зрозумів Данило. – Хіба ти не вимкнув монітора?

– Це знімок, – повторив Аніл.

– Поясни.

– Пояснюю. Як ти знаєш, «Вояджеру» вказали розвернутися, зорієнтуватися на Сонце, відкрити об'єктиви фотоапарата і зробити кілька кадрів.

– І чому екран чорний?

– Щось не спрацювало. Або апарат не розвернувся, або не знайшов Сонце, або не відкрилися об'єктиви. Або не спрацювали всі чинники.

– Тобто пацієнт швидше мертвий, ніж живий?

– Перепрошую?

Тут Данило Северин вкотре згадав індуське походження колеги. Навряд чи Аніл має хоч якесь уявлення про Буратіно чи хоча б Піноккіо. Індуса Буратіно, напевне, зацікавив би лише як наочний приклад переселення душі людини в дерево. Або навпаки.

– Що з апаратом? – уточнив Данило.

– Там (Аніл чомусь кивнув головою на стелю, тим паче що над ними була їдальня) збереться консиліум.

– Вирішуватимуть, робити евтаназію чи пацієнт уже помер?

– Щось на кшталт цього, – сказав, підводячись, індус. – А я пішов.

– Піца?

– У холодильнику. Я на неї навіть не дивився.

«Звичайно! – подумав Данило. – Навіщо потрібна піца, якщо є мішечок відвареного рису. Його Анілу вистачить на місяць!»

Аніл Сингх забрав із собою свої нехитрі пожитки і, махнувши рукою на прощання, покинув кімнату. А Данило зайняв його місце.

Насамперед перевірів уміст холодильника. Родріго залишив йому майже половину грибної піци і – о вершина доброти! – навіть бляшанку «кока-коли». Забезпечивши собі тил, Данило повернувся до чорного екрана, який, на думку експертів, має бути високоякісною, лебединою фотографією, переданою з борту «Вояджера». Судячи з картинки, апарат почив ще до того, як отримав наказ, заспівати свою пісню. На жаль...

– А зрештою, що я втрачаю? – вголос запитав себе Северин і набрав на телефоні номер.

– Бачу, що на роботі, – замість привітання почувся голос Майкла Стоуна, його тимчасового шефа.

(Усі кімнати інституту були нашпиговані відеокамерами, крім того, на кожному моніторі працювало око відеореєстратора.)

– Ти в курсі?

– В основному, – відповів Данило. – Діагноз?

– Швидше, ні, аніж так. Прийнято рішення програму заморозити.

– І все?

– Спробуємо через кілька років повторити спробу. Можливо, генератори не встигли виробити достатньої кількості струму, щоб його вистачило на будь-які дії. Інакше кажучи, ми програму заморозуємо, ти...

– Майкле, дозвольте прогнати сигнал через власну програму, – боячись, що шеф покладе слухавку, скоромовкою промовив Данило.

Ще навчаючись у «Львівській Політехніці», Данило Северин написав свій графічний редактор. Про нього знали всі, і навіть Стоун, але в дії не бачив ніхто. Данило навіть не пропонував його для обробки сигналу з «Вояджера». Тепер же ніщо не заважало його випробувати.

– Роби, що хочеш, – відповів Майкл, і Данило навіть уявив, як шеф махнув рукою. – Що тобі потрібно?

– Первісний сигнал.

– Тобі перешлють його в особистий кабінет. Ще?

– Спокій.

– За це не переживай. Найближчої доби нам буде не до тебе, – заспокоїв шеф. – Працюй! Якщо щось знайдеш – дай знати!

– Якщо буде що показувати, – відповів Данило і поклав слухавку.

Задоволено потер руки і, набравши пароль, зайшов у свій особистий кабінет. Сигнал, отриманий з меж Со-
нячної системи (власне, його копія), вже на місці. Данило запустив свою програму. Тепер залишалось змусити її прийняти сигнал.

Комп'ютер задоволено крякнув, що означало початок роботи. Услід крякнув Данило, і його пальці затанцювали клавіатурою. Набравши потрібні команди на виконання, він натиснув клавішу «Enter». Настав час піци.

Він встиг заварити чай (Аніл не переносив запаху кави, тому Данило з Родріго домовилися його не провокувати), відрізав від піци чималенький сегмент і взявся пережовувати, запиваючи духмяним напоєм. Коли він відкусив черговий шматок, комп'ютер крякнув вдруге і видав готову картинку. Зображення на моніторі викликало асоціацію з «Чорним квадратом» Малевича і нічим не відрізнялося від уже баченого. Проте Данила вже неможливо спинити. Він залишив недопитий чай, недожований шматок піци і зручно вмовстився за клавіатурою.

На щось подібне Данило сподівався, тому не розчарувався отриманим результатом. Видаливши непотрібну світлину, він завантажив сигнал заново. Змінюючи густину пікселів, Данило добився найбільшої чіткості

